

Måske er det svært at undgå? Alligevel havde det nok været en overvejelse værd, om forskellige former for mere tværgående og mere generelle problemstillinger havde kunnet lægge op til analyser, der også ville have haft værdi uden for det snævre og specialiserede studium af DKPs forhold. Var der ensartede mønstre i de forskellige udviklingsfaser, hvilken rolle spillede inputtet fra Komintern almindeligvis i fraktionskampene, spillede personlige modsætninger en større rolle i nogle sammenhænge end i andre (og i så fald hvilken)? Osv. osv.

Spørgsmålet om de personlige modsætningers betydning for fraktionskampenes udvikling er naturligt berørt – det ligger også i det benyttede kildemateriale – og svaret er, at sådanne modsætninger hyppigt var af væsentlig betydning. Men det er vanskeligt at kontrollere for ideologiske modsætninger og forskellige relationer til forskellige dele af Komintern-apparatet og den slags, inden de personlige modsætningers betydning fastslås. For eksempel i forbindelse med spørgsmålet om, hvorfor Komintern accepterede Aksel Larsen som partiets leder, er behovet om en mere underbygget analyse af forholdene i Moskva ekstra stærkt.

Man mærker ikke overvældende meget til Kurt Jacobsens egne sym- og antipatier – bortset fra netop i forbindelse med Aksel Larsen, hvor man fornemmer, at han i nogen grad bliver betragtet i historiens bakspejl. Hermed er ikke sagt, at tilløbene til karakteristikkene af Aksel Larsen og hans motiver nødvendigvis er forkerte – kun at man mærker, at belæggene er – og må være – svage.

Moskva som medspiller er en guldgrube for alle, der fagligt og/eller politisk interesserer sig for DKPs forhold i årene op til den første entre i Folketinget. Alligevel er det nødvendigt at læse og bruge den med den reservation i baghovedet, at Kurt Jacobsen måske i lidt for høj grad har fokuseret på dén forklaringsfaktor, som hans – i øvrigt spændende og righoldige – kildemateriale lægger op til, og at det kan have betydet, at andre spørgsmål – som også kunne have været relevante – ikke er blevet stillet. Bogens styrke er altså også dens svaghed.

Jørgen Elklit
Institut for Statskundskab

Karen Jespersen og Ralf Pittelkow, *Det røde flertal*, København: Gyldendal, 1987, 154 s., 148,00 kr.

Jespersen og Pittelkows bog om det røde flertal er ment som en debatbog, hvori de vil diskutere mulighederne for et rødt flertal bestående af Socialdemokratiet og SF. De skriver selv at »Det er ikke nogen ekspertbog..«, og man må vel prøve at tage forfatterne på ordet! Deres »hensigt har været at skrive en bog, der er nem at gå til, og som kan brede debatten ud over de snævrere cirkler for politikere og eksperter«. De to forfattere skriver, at bogen er »en blanding af samtidshistorie, journalistik, politisk analyse og debat«. Her kunne det være fristende at konstatere, at de to journalister tilsyneladende mener, at journalistik hverken er samtidshistorie, politisk analyse eller debat, men det er formentlig en overfortolkning.

Måske er det svært at undgå? Alligevel havde det nok været en overvejelse værd, om forskellige former for mere tværgående og mere generelle problemstillinger havde kunnet lægge op til analyser, der også ville have haft værdi uden for det snævre og specialiserede studium af DKPs forhold. Var der ensartede mønstre i de forskellige udviklingsfaser, hvilken rolle spillede inputtet fra Komintern almindeligvis i fraktionskampene, spillede personlige modsætninger en større rolle i nogle sammenhænge end i andre (og i så fald hvilken)? Osv. osv.

Spørgsmålet om de personlige modsætningers betydning for fraktionskampenes udvikling er naturligt berørt – det ligger også i det benyttede kildemateriale – og svaret er, at sådanne modsætninger hyppigt var af væsentlig betydning. Men det er vanskeligt at kontrollere for ideologiske modsætninger og forskellige relationer til forskellige dele af Komintern-apparatet og den slags, inden de personlige modsætningers betydning fastslås. For eksempel i forbindelse med spørgsmålet om, hvorfor Komintern accepterede Aksel Larsen som partiets leder, er behovet om en mere underbygget analyse af forholdene i Moskva ekstra stærkt.

Man mærker ikke overvældende meget til Kurt Jacobsens egne sym- og antipatier – bortset fra netop i forbindelse med Aksel Larsen, hvor man fornemmer, at han i nogen grad bliver betragtet i historiens bakspejl. Hermed er ikke sagt, at tilløbene til karakteristikkene af Aksel Larsen og hans motiver nødvendigvis er forkerte – kun at man mærker, at belæggene er – og må være – svage.

Moskva som medspiller er en guldgrube for alle, der fagligt og/eller politisk interesserer sig for DKPs forhold i årene op til den første entre i Folketinget. Alligevel er det nødvendigt at læse og bruge den med den reservation i baghovedet, at Kurt Jacobsen måske i lidt for høj grad har fokuseret på dén forklaringsfaktor, som hans – i øvrigt spændende og righoldige – kildemateriale lægger op til, og at det kan have betydet, at andre spørgsmål – som også kunne have været relevante – ikke er blevet stillet. Bogens styrke er altså også dens svaghed.

Jørgen Elklit
Institut for Statskundskab

Karen Jespersen og Ralf Pittelkow, *Det røde flertal*, København: Gyldendal, 1987, 154 s., 148,00 kr.

Jespersen og Pittelkows bog om det røde flertal er ment som en debatbog, hvori de vil diskutere mulighederne for et rødt flertal bestående af Socialdemokratiet og SF. De skriver selv at »Det er ikke nogen ekspertbog..«, og man må vel prøve at tage forfatterne på ordet! Deres »hensigt har været at skrive en bog, der er nem at gå til, og som kan brede debatten ud over de snævrere cirkler for politikere og eksperter«. De to forfattere skriver, at bogen er »en blanding af samtidshistorie, journalistik, politisk analyse og debat«. Her kunne det være fristende at konstatere, at de to journalister tilsyneladende mener, at journalistik hverken er samtidshistorie, politisk analyse eller debat, men det er formentlig en overfortolkning.

Dette »rod« af tilgangsvinkler gør det lidt svært at give et kort resumé af bogen. Bogen tager udgangspunkt i Karen Jespersens egen oplevelse af »Socialdemokratiets forsømte forår«. Karen Jespersen var den rødstrømpe, som den 1. maj 1970 tog talerstolen fra den daværende formand for LO Thomas Nielsen under Socialdemokratiets 1. maj møde på Rådhuspladsen i København. Demonstrationsledelsen rev rødstrømpen ned, og dette bliver i bogen symbolet på, at Socialdemokratiets ledere i 1970'erne ikke var opmærksomme på de nye strømninger, der fulgte med ungdomsoprøret; den socialdemokratiske arbejderbevægelse reagerede for langsomt og uden begejstring på ungdomsoprøret. Socialdemokratiet blev hængende i en tradition, der byggede på en sammenhæng mellem solidaritet og centralisme. Så længe det handlede om at skabe en materiel fremgang var solidaritet og dermed centralistiske løsninger vejen frem, men da ungdomsoprøret begyndte at sætte spørgsmålstegn ved de materielle værdier og i stedet begyndte at tale om *livskvalitet*, due de centralistiske løsninger ikke længere.

Socialdemokratiet var selv med til at skabe de vælgergrupper af offentligt ansatte inden for uddannelses-, social- og sundhedssektoren, som svigtede partiet ved at stemme til venstre for det. Socialdemokratiets manglende evne til at tilpasse sig de nye holdninger er efter forfatterens mening årsagen til, at SF bed sig fast til venstre for Socialdemokratiet. SF blev »græsrodsstrømningernes parti« og »SFs store fremgang afspejler den folkelige bredde, som nogle af ungdomsoprørets ideer har fået.«

Disse »ideer« er først og fremmest »kravet om decentralisering af magten og et mere direkte demokrati«, den ny kvindebevidsthed og miljøbevidstheden. At Socialdemokratiet afviste de nye strømninger, der fulgte med ungdomsoprøret, kom hos ungdomsoprøret og græsrodderne »helt til at spærre for en forståelse af, at der også lå enorme ressourcer i den socialdemokratiske bevægelse.« Dermed blev disse nye strømninger låst fast »i en steril protestrolle, fjernt fra det politiske ansvar.«

Dette forholdsvis grundige referat af den første del af bogen er givet, fordi den analyse af Socialdemokratiet og SFs roller i dansk politik, forfatterne her giver, udgør skabelonen for resten af bogen; SF fremstår som det uansvarlige parti, både i forhold til økonomisk politik, sikkerhedspolitik og i afvisningen af EF, mens Socialdemokratiet fremstår som det ansvarlige parti, som blot mangler en forståelse af nødvendigheden af at opgive centralismen. SF er dog i løbet af 1980'erne blevet et mere ansvarligt parti med en vis forståelse for nødvendigheden af indkomstpolitik og medlemskab af NATO og EF (omend også SF har sine kuster, der skal ryddes af vejen). I Socialdemokratiet er der i den samme periode kommet en større forståelse for græsrodsstrømningernes mærkesager og »Det naturlige endepunkt for denne udvikling vil være, at de forskellige strømninger, der har været adskilt fra hinanden, samler sig omkring et parti.«

Bogen er hurtigt læst og peger også på nogle centrale problemer hos specielt Socialdemokratiet. Forsøget på den folkelige stil får sprogbrugen til at virke noget poppet, og det er uheldigt, at forfatterne under påberåbelse af at ville skrive en nem bog, åbenbart mener, at de kan fremlægge deres egne synspunkter som værende fakta, uden nogen dokumentation, bortset fra i få og tilsyneladende tilfældigt valgte noter.

Undervejs i bogen kommer man lidt i tvivl, om de to forfattere egentlig ønsker et rødt flertal. Til trods for, at Jespersen og Pittelkow som nævnt starter bogen med at fralægge sig ekspertrollen, er de ikke bange for at give deres meget håndfaste mening om og analyse af Danmarks problemer i 1980'erne.

De økonomiske problemer skyldes i høj grad, at fagbevægelsen har stillet for høje lønkrav og fået dem gennemført. Derfor er en skrap indkomspolitik nødvendig. På dette område har selv den socialdemokratiske ansvarlighed svigtet. De to forfattere mener ikke, at skatterne kan bære yderligere stigninger.

Forsvarspolitik må Danmark blive i NATO og så i øvrigt lade være med at bruge så meget krudt på fodnotepolitik. Neutralitet er en illusion. Se blot på alle de sovjetiske u-både, som har krænket svensk neutralitet. I øvrigt har Danmark jævnligt været under sovjetisk politisk pres siden anden verdenskrig. Debatten om en atomvåbenfri zone i Norden er god; men mest et spørgsmål om at vise flaget.

På det sikkerhedspolitiske område mener de to forfattere, at et europæisk samarbejde i EPS er vigtigt. Endelig mener forfatterne, at der ikke er noget alternativ til dansk medlemskab af EF. At socialister (SF) vil afvise EF er en blindgyde. EF-pakken har sikret Danmark den nødvendige handlefrihed inden for det europæiske samarbejde.

Hvis ikke det var for forfatternes ønske om ØD/OD og decentralisering à la SFs »selvforvaltning«, ville bogen nemt kunne fremstå som en forklaring på, hvorfor Danmark ikke kan bruge et rødt flertal. Når man tænker på forfatternes egne udgangspunkter, er det nærliggende at overveje, om ikke også de har forsømt deres forår!

Peter Lauritzen
stud.scient.pol

Edgar Morin, *Penser l'Europe*, Paris: Gallimard, 1987, 222 s., 22 FF.

»Endelig! Endelig en bog som går i dybden, en bog som fortæller os om Europas eksistensberettigelse og ikke blot om, hvad der forsøges etableret fra kontorerne i Bruxelles, Strasbourg eller Luxembourg« kunne man læse på *Le Mondes* forside den 8. maj 1987, hvor Pierre Drouin anmeldte Edgar Morins nyeste bog. Det følgende er en præsentation af bogens indhold.

Det første kapitel præsenterer Europas historiske baggrund. I oldtiden finder man ikke et konstituerende princip for, at alle disse områder under mange forskellige indflydelser skulle blive en historisk enhed.

Europa bliver som sådan til fra det femtende århundrede i en hvirvel af begivenheder, hvor de interne kampe spiller en mindst lige så vigtig rolle som kampene udadtil. En ny politisk form, nation-staten, er med til at organisere en enhed på grundlag af uenighederne. Nation-staten udspringer af særlige historiske forhold i de enkelte lande. Ingen af disse nation-stater stemmer overens med en naturlig